

01. परा-अयते भवति -

(1) परायते	(2) पलायते
(3) पारायते	(4) पर्यावर्तते

02. मीमांसादर्शनस्य प्रणेताऽस्ति -

(1) सायणाचार्यः	(2) जैमिनिः
(3) माधवाचार्यः	(4) गौतमः

03. पुराणानां कर्ताऽस्ति -

(1) व्यासः	(2) सूतः
(3) शुकदेवः	(4) शौनकः

04. योगसूत्रस्य प्रथमं सूत्रं वर्तते -

(1) अथातो योगजिज्ञासा	(2) अथातो योगः
(3) अथ योगं व्याख्यास्यामः	(4) अथयोगानुशासनम्

05. गोपथब्राह्मणं संबद्धं वर्तते-

(1) ऋग्वेदेन	(2) यजुर्वेदेन
(3) सामवेदेन	(4) अथर्ववेदेन

06. सांख्यमतानुसारं पुरुषो वर्तते -

(1) त्रिगुणात्मकः	(2) चेतनः
(3) प्रधानः	(4) अव्यक्तः

07. विवाहस्य भेदा भवन्ति -
 (1) 4 (2) 6 (3) 8 (4) 10
08. आगमशास्त्रमतेन जगतःस्वरूपं विद्यते -
 (1) विवर्तः (2) सत्यम्
 (3) मिथ्या (4) शून्यम्
09. स्याद्वादः सिद्धान्तोस्ति -
 (1) आगमशास्त्रस्य (2) न्यायशास्त्रस्य
 (3) जैनशास्त्रस्य (4) सांख्यशास्त्रस्य
10. मीमांसा पदस्य लक्ष्यार्थः -
 (1) जिज्ञासा (2) न्यायः
 (3) विचारः (4) ऊहनम्
11. सांख्यमते विकाराः सन्ति ।
 (1) सप्त (2) षष्ठ (3) षोडश (4) अष्ट
12. सत्कार्यवादपोषको हेतुर्नास्ति ।
 (1) असदकरणात् (2) असत्करणात् (3) उपादानग्रहणात् (4) कारणभावात्

13. स्पर्शतन्मात्रं कस्य प्रकृतिः ।

- (1) अहंकारस्य (2) आकाशस्य (3) वायोः (4) जलस्य

14. अक्ताअक्तयोः साधर्म्यमस्ति ।

- (1) त्रिगुणम् (2) हेतुमद् (3) लिङ्गम् (4) सक्रियम्

15. नियमार्थो गुणोऽस्ति ।

- (1) सत्वगुणः (2) रजोगुणः
(3) सत्वगुणः तमोगुणश्च (4) तमोगुणः

16. पुरुषास्तित्वेहेतुः ।

- (1) त्रिगुणतः (2) त्रिगुणादिविपर्ययात्
(3) समुदयात् (4) समन्वयात्

17. के विशेषाः ।

- (1) पञ्च कर्मेन्द्रियाणि (2) पञ्च ज्ञानेन्द्रियाणि
(3) पञ्च तन्मात्राणि (4) पञ्च महाभूतानि

18. तत्रगुणोऽस्ति ।

- (1) संशयोक्तिः (2) निर्णययोक्तिः (3) अप्रमाणोपपत्तिः (4) उपक्रमः

19. अहंकारात् कतिविधः सर्गः

- (1) एकविधः (2) द्विविधः (3) त्रिविधः (4) पञ्चविधः

20. सामान्यकरणवृत्तिः कः ।

- (1) धर्माद्याः (2) अधर्माद्याः (3) प्राणाद्याः (4) इन्द्रियाद्याः

21. करणस्य कार्यं कतिधा ।

- (1) त्रिविधा (2) पञ्चधा (3) सप्तधा (4) दशधा

22. बाह्यकरणं कतिविधम् ।

- (1) दशविधम् (2) त्रयोदशविधम् (3) द्विविधम् (4) अष्टविधम्

23. द्वाराणि कानि ।

- (1) दशविध करणानि (2) त्रिविधकरणानि
(3) त्रयोदशानि करणानि (4) तन्मात्राणि

24. बुद्धिसर्गः कतिधा ।

- (1) एकधा (2) द्विविधा (3) पञ्चधा (4) चतुर्धा

25. विशेषावधारणप्रधानावृत्तिः ।

- (1) प्रत्यक्षम् (2) अनुमानम् (3) आप्तवचनम् (4) उपमानम्

26. शब्दज्ञानानुपाती विकल्पः भवति ।

- (1) सर्वशून्यः (2) अवस्तुशून्यः (3) स्वरूपशून्यः (4) वस्तुशून्यः

27. प्रणवस्य वाच्यः कः ।

- (1) बद्धजीवः (2) मुक्तजीवः (3) ईश्वरः (4) अनीश्वरः

28. कः क्लेशोऽस्ति ।

- (1) विद्या (2) अविद्या (3) स्मिता (4) अद्वेषः

29. सुखानुशयी कः ।

- (1) रागः (2) अरागः (3) द्वेषः (4) अद्वेषः

30. सत्सु क्लेशेषु कः विपाकारम्भी भवति ।

- (1) कर्माशयः (2) अकर्माशयः (3) अनाशयः (4) आशयः

31. द्रष्टृदृश्ययोः कः हेयहेतुः ।

- (1) वियोगः (2) संयोगः (3) विरोधः (4) आशयः

32. विवेकख्यातिरविप्लवा कः ।
 (1) हानोपायः (2) हेयोपायः (3) क्लेशाः (4) अभिनिवेशः
33. अस्तेयप्रतिष्ठायां किं भवति ।
 (1) क्रियाफलाश्रयत्वम् (2) वैरत्यागः
 (3) वीर्यलाभः (4) सर्वप्नोपस्थानम्
34. अनुत्तमसुखलाभः कस्मात् ।
 (1) सन्तोषात् (2) असन्तोषात् (3) तपसः (4) स्वाध्यायात्
35. द्वन्द्वानभिघातः कस्माद्भवति ।
 (1) प्राणायामात् (2) आसनात् (3) यमात् (4) दुःखात्
36. धारणादित्रयस्य तान्त्रिकी परिभाषा का ।
 (1) संयमः (2) नियमः (3) परिणामः (4) विपरिणामः
37. अन्तरङ्गं साधनत्रयं निर्वीजस्य योगस्य बहिरङ्गं कस्मात् ।
 (1) तदभावे भावात् (2) तत् भावे भावात्
 (3) तदभावे अभावात् (4) तत्भावे उभयात्

38. परचित्तज्ञानं कस्मात् कारणात् ।

(1) प्रत्यये संयमात्

(2) कायरूपे संयमात्

(3) संस्कारसाक्षात्कारणात्

(4) परिणामत्रयसंयमात्

39. कूर्मनाड्यां कृतसंयमः लभते ।

(1) ज्ञानम्

(2) स्थिरपदम्

(3) अज्ञानम्

(4) अस्थिरपदम्

40. अन्वयमुखेन प्रवर्तमानमनुमातम् ।

(1) वीतम्

(2) अवीतम्

(3) उभयम्

(4) शेषवत्

Short Answer Questions**लघु उत्तरीय प्रश्न**

Note: Attempt any **five** questions. Write answer in **150-200** words. Each question carries **16** marks. Answer each question on separate page, after writing Question Number.

किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक का उत्तर **150-200** शब्दों में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न **16** अंकों का है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर अलग पृष्ठ पर प्रश्न संख्या लिखकर शुरू करें।

01. योगस्वरूपं निरूपयत् ।
02. प्रकृतेः स्वरूपं निरूपयत् ।
03. सांख्ययोगदर्शनानुसारेण प्रत्यक्षं विवेचयत् ।
04. चित्तभूमीनां स्वरूपं प्रकटयत् ।
05. योगानुसारेण ईश्वरस्वरूपं विलिख्य विवेचयत् ।
06. सत्कार्यवादस्वरूपं विवेचयत् ।
07. दुःखत्रयं प्रकाश्य सांख्यस्य प्रयोजनं साधयत् ।
08. क्लेशानां नामानि निर्दिश्य अस्मितायाः स्वरूपं निरूपयत् ।

09. सम्प्रज्ञातसमाधेः सभेदस्वरूपं प्रकटयत् ।
10. पुरुषस्य स्वरूपं निरूपयत् ।